

Course of study (code)/
Назва дисципліни (шифр)

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА (LW0811BTDPR)

Academic year / Навчальний рік -
Семестр

2022/2023 – 1, 2 семестр

Course of study /
Назва спеціальності

081 ПРАВО

Educational program / Освітня
програма

Education - ECTS / Рівень – Кредити
Status / Статус

Learning language / Мова навчання

«Право»
Перший (бакалаврський) рівень - 9 ECTS
Обов'язкова
Українська

Author / Укладач

Міма Ірина Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ,
e-mail: mima_iv@kneu.dp.ua, <https://orcid.org/0000-0002-0062-3932>

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни є правова підготовка студентів, майбутніх спеціалістів в галузі права, формування у них правової і політичної культури, нового усвідомлення таких явищ як держава і право, теоретична підготовка студентів для подальшого вивчення окремих галузей права, а також практична підготовка з метою придбання навичок у вивченні усіх інших юридичних дисциплін.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни передбачає дослідження основних властивостей держави та права як складних соціальних явищ, процеси їх виникнення, становлення та перспективи розвитку, аналіз методології їх наукового осмислення, формування державної і правової картини світу. Змістом теорії держави та права є теоретичні юридичні наукові знання щодо базових характеристик різних держав та правових систем, методів їх пізнання у вигляді різноманітних теорій, понять та інших теоретичних конструкцій, які стають теоретичною та методологічною основою для дослідження державних і правових явищ іншими юридичними науками, основи методології пізнання державно-правових явищ; основні закономірності процесу виникнення держави та права; основні підходи до типології держав та їх властивості; призначення, види функцій та форми держави; сучасні підходи до праворозуміння, призначення та функції права; види форм (джерел) права; поняття, структуру та види норм права; співвідношення системи права та системи законодавства; поняття, ознаки та види правових відносин та інші загальнотеоретичні поняття; основні наукові конструкції теорії держави та права, тлумачення норм права та аналіз їх структуру; склад та зміст правових відносин. Спрямованість теорії держави та права як юридичної науки на виявлення як основних властивостей, загальних для всіх існуючих у світі держав і правових систем, так і своєрідних характеристик кожної з них, прагнення сформулювати теоретичні засади побудови державної і правової картини світу, багато в чому визначають її місце та роль теорії держави та права в освітньому процесі підготовки юристів.

МОДУЛЬ I

ТЕМА 1. Теорія держави та права як наука та навчальна дисципліна

Правознавство та його система. Предмет теорії держави та права. Функції теорії держави та права. Поняття та зміст методології юридичної науки. Основні методи, категорії та концепції юридичної науки.

ТЕМА 2. Виникнення права.

Історичні передумови виникнення права. Ознаки права: загальнообов'язковість, формальна визначеність, державне забезпечення, системність, нормативність. Виникнення права. Теорії виникнення права: історична, соціологічна, нормативістська, психологічна, природно-правова. Функції права: загальносоціальні (виховна, інформаційна, орієнтаційна) та спеціально-юридичні (регулятивна статична, регулятивна динамічна та охоронна). Принципи права: поняття та види. Загальноправові принципи, галузеві принципи, міжгалузеві та принципи правових інститутів.

ТЕМА 3. Вчення про право та праворозуміння

Відмінні підходи до змісту права та його форми: природно-правова (аксіологічна) теорія, історична школа права, психологічна теорія права, нормативістська теорія права, соціологічна теорія права. Праворозуміння та права людини. Право як цінність. Інструментальна цінність права. Власна цінність права. Цінності права та правові цінності. Соціальна цінність права.

ТЕМА 4. Право в системі регулювання суспільних відносин.

Соціальне регулювання: нормативне та індивідуальне. Соціальні та технічні норми. Види соціальних норм: норми права, норми моралі, релігійні норми, корпоративні норми, норми звичаїв. Правове регулювання. Стадії правового регулювання. Предмет та метод правового регулювання. Прийоми та типи правового регулювання.

ТЕМА 5. Правові норми: специфіка та види.

Поняття норми права (правової норми). Ознаки, які відрізняють норму права від інших соціальних норм. Формальна визначеність, нормативність, системність, загальнообов'язковість, неоднократність дії. Структура норми права: гіпотеза, диспозиція, санкція. Види правових норм за різними класифікаційними ознаками: в залежності від предмету правового регулювання, методу правового регулювання, дії у просторі, дії у часі, дії за колом осіб і т.д. Норма права та стаття закону.

ТЕМА 6. Правовідносини: передумови та зміст.

Поняття правового відношення та його склад. Правові норми та правові відносини. Класифікація правовідносин. Суб'єкти права та суб'єкти правовідносин. Характеристика суб'єктів права: фізичні особи та юридичні особи. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Об'єкти правовідносин та їх види (матеріальні блага, нематеріальні блага, офіційні документи, цінні папери, результати духовної творчості, дії та їх результати). Зміст правовідносин. Суб'єктивне право та юридичний обов'язок. Юридичні факти та їх класифікація. Фактичний склад. Суб'єктивне право та юридичні обов'язки

ТЕМА 7 Правосвідомість та правова культура.

Поняття, структура, і види правосвідомості. Наукова, компетентна, професійна правосвідомість. Правосвідомість громадян та посадових осіб. Поняття та види правової культури. Правова культура суспільства, правова культура особистості, професійна

правова культура. Правова культура особистості. Правова соціалізація та правове виховання. Форми правового виховання: правове навчання, правова пропаганда, індивідуальна правовиховна робота. Правовий нігілізм та засоби його подолання.

ТЕМА 8. Джерела права.

Поняття форми (джерела) права. Види джерел права: правовий звичай, нормативно-правовий акт, нормативний договір, правовий прецедент, юридична доктрина, релігійні книги. Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки та види. Закони та підзаконні акти. Правовий звичай як джерело права, його використання. Юридичний прецедент. Судовий та адміністративний прецедент. Нормативний договір: поняття та види. Міжнародний договір.

ТЕМА 9. Правотворчість (нормотворчість).

Соціальний процес формування права та правотворчість. Принципи правотворчості. Види правотворчості. Стадії правотворчого процесу. Законодавчий процес у парламенті України. Законодавча техніка. Правила та прийоми законодавчої техніки.

ТЕМА 10. Система права та система законодавства

Поняття системи права та її ознаки. Структура системи права: норми права, галузі права, підгалузі права, правові інститути. Поняття та ознаки галузі права. Види галузей права. Предмет та метод правового регулювання. Основні галузі права України. Інститути права та їх види. Поняття законодавства. Склад законодавства. Система законодавства та її структура. Галузі та інститути законодавства. Систематизація законодавства.

МОДУЛЬ II

ТЕМА 11. Реалізація права.

Поняття реалізації права. Реалізація права у правовідносинах і поза ними. Безпосередня реалізація права. Індивідуальна та колективна реалізація права. Форми реалізації права: дотримання, виконання, використання, застосування. Застосування права як засіб забезпечення реалізації права.

ТЕМА 12. Застосування права.

Застосування права, його ознаки. Основні вимоги належного застосування права. Суб'єкти застосування права. Процес застосування права. Встановлення фактичної основи справи. Встановлення юридичної основи справи. Вирішення справи. Поняття та види актів застосування права. Відмінність акта застосування права від нормативно-правового акту. Прогалини в праві та засоби їх подолання. Аналогія закону та аналогія права.

ТЕМА 13. Тлумачення права.

Поняття тлумачення. Стадії тлумачення: пояснення та роз'яснення. Прийоми тлумачення за змістом: граматичний, систематичний, логічний, історико-політичний, спеціально-юридичний. Тлумачення за суб'єктами: офіційне та неофіційне тлумачення.

ТЕМА 14. Правова поведінка.

Поняття правової поведінки. Правомірна та неправомірна поведінка. Правомірна та законслухняна поведінка. Зловживання правом. Правомірна поведінка: поняття, ознаки, види. Мотиви правомірної поведінки. Основні ознаки правопорушення та його поняття. Юридичний склад правопорушення: суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона. Види правопорушень: злочини, проступки. Причини правопорушень та шляхи їх подолання.

ТЕМА 15. Поняття та види юридичної відповідальності.

Поняття та ознаки юридичної відповідальності. Юридична відповідальність та державне примушення. Принципи юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності: конституційна відповідальність, кримінальна, цивільно-правова, дисциплінарна, матеріальна, адміністративна відповідальності. Штрафна та правовідновлююча відповідальності. Обставини, які виключають юридичну відповідальність.

ТЕМА 16. Права людини та правовий статус особи

Природні (невід'ємні) права. Права та свободи людини і громадянина. Три покоління прав людини. Юридична концепція прав людини. Права людини та їх захист. Забезпечення державою прав і свобод людини. Міжнародний захист прав людини. Громадянство та підданство. Правовий статус особи. Загальний та спеціальний правовий статус. Правове становище конкретного індивіду. Форми порушення прав і свобод людини: позасудові репресії, заборона на професію, привілеї тощо. Захист прав меншин у демократичній державі.

ТЕМА 17. Законність та правопорядок

Поняття та принципи законності. Єдність законності, гарантування основних прав і свобод, не відвернення покарання, недопущення протиставлення законності та доцільності, взаємозв'язок законності та культури. Гарантії законності: загальні та спеціальні. Юридичні гарантії законності.

ТЕМА 18. Правова система. Сім'я правових систем (правова сім'я)

Поняття та основні компоненти правової системи. Національна та міжнародна правові системи. Рецепція права. Романо-германська правова система та її джерела права. Англо-американська правова система. Загальне право та право справедливості. Судовий прецедент. Релігійна правова система. Традиційна правова система.

МОДУЛЬ III

ТЕМА 19. Атрибути та ознаки держави.

Основні способи виникнення держави. Основні теорії виникнення держави: теологічна, патріархальна, договірна, органічна, психологічна, теорія насильства. Держава як політична, структурна та територіальна організація суспільства. Ознаки держави: територія, влада, народ, суверенітет, система оподаткування, символіка. Суверенітет держави. Типи держав.

ТЕМА 20. Виникнення та основні тенденції розвитку держави. Теорії виникнення держави.

Основні способи виникнення держави. Військовий, аристократичний та плутократичний шляхи виникнення держави. Багатофакторний підхід до виникнення держави. Тенденції розвитку держави. Основні теорії виникнення держави.

ТЕМА 21. Форма держави.

Поняття форми держави. Форма правління. Форма державного устрою. Державний режим. Форма правління: монархія (абсолютна, дуалістична, парламентська) та республіка (президентська, парламентська, змішана). Форма державного устрою: унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія. Державний режим: демократичний, антидемократичний (тоталітарний, авторитарний).

ТЕМА 22. Інститути держави. Механізм держави.

Поняття механізму держави. Ознаки механізму держави. Інституціоналізація державної влади. Державні органи, державні підприємства та державні установи. Державні органи. Центральні та місцеві органи держави. Система центральних органів держави: парламент, голова держави, уряд. Розподіл органів держави на законодавчі, виконавчі та судові

ТЕМА 23. Політична і державна влада.

Поняття та основні властивості державної влади: універсальність, апаратність, суверенність, легітимність, легальність. Поняття та ознаки політичної влади. Політична влада і політична система суспільства. Співвідношення державної влади і політичної влади.

ТЕМА 24. Функції держави та державна політика.

Поняття та зміст функцій держави. Еволюція функцій держави. Класифікація функцій держави. Основні та додаткові функції. Функції держави та державна політика: податкова політика, аграрна політика, інноваційна політика.

ТЕМА 25. Правова і соціальна держава.

Громадянське суспільство та його складові. Механізм взаємодії між громадянським суспільством та державою: партії, вибори, лобі тощо. Держава у політичній системі суспільства. Виникнення ідеї правової держави. Поняття та ознаки правової держави. Принципи правової держави. Поняття та основні риси соціальної держави. Проблеми соціальної держави. Основні принципи соціальної держави. Взаємодія правової і соціальної держави.

ТЕМА 26 Перспективи розвитку права та держави

Криза держави. Необхідність змін у суспільстві та державі. Держава та реформи. Основні причини гальмування реформування: відсутність історичної перспективи, обмеження меж реформ діяльністю держави. Амбівалентність (подвійність) держави як фактор прогресу та як фактор гальмування розвитку. Принцип субсидування державної діяльності. Інструментальна та автономна концепція розвитку держави. Перспективи правового розвитку суспільства та контролю за державною владою.

C. DEFINITE LEARNING RESULTS / ПРЕДМЕТНІ РЕЗУЛЬТАТИ

<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.</p>
<p>Спеціальні компетентності (фахові) (СК)</p>	<p>СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів. СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи. СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини. СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, зокнайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності. СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>Програмні результати навчання (ПР)</p>	<p>ПР1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин; ПР2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; ПР3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; ПР5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; ПР6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему. ПР13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права ПР18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи; ПР20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів</p>

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН

1 СЕМЕСТР

Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті, презентація, відеокурси)
1 тиждень	ТЕМА 1. Теорія держави та права як наука та навчальна дисципліна	Лекція, (1 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, додаткова 2, 3, 5,
2 тиждень	Предмет теорії держави та права. Методологія теорії держави та права. Місце теорії держави та права в системі суспільних та юридичних наук. Функції теорії держави та права. Теорія держави та теорія права. Теорія держави та права як наука та учбова дисципліна.	Практичне заняття, (2 год), F2F	1. Коли виникла наука теорія держави і права? 2. Які існують структурні частини теорії держави і права? 3. У чому проявляється відмінність теорії держави і права від галузевих юридичних дисциплін? 4. Які приватні методи використовує теорія держави і права? Як Ви розумієте теорію держави і права як науку та як навчальну дисципліну?
1 тиждень	ТЕМА 2. Виникнення права.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 3, 6 додаткова 2, 3, 4
3 тиждень	Виникнення права. Поняття та ознаки права. Теорії виникнення права. Основні концепції право розуміння. Міжнародне та національне право. Функції права. Принципи права.	Практичне заняття (дискусія, групова робота) (2 год) F2F	1. Які ознаки характеризували рабовласницьке право? 2. Що виступає об'єктом праворозуміння? 3. На яких принципах базується право? 4. У чому суть правових аксіом та правових презумпцій? 5. Які функції виконує право? 6. Що таке цінність права? Які існують особливості права на сучасному етапі розвитку України?
2 тиждень	ТЕМА 3. Право в системі регулювання суспільних відносин.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5 додаткова 2, 3, 4
4 тиждень	Поняття та види соціальних норм. Технічні норми. Предмет та метод правового регулювання. Система, прийоми та типи правового регулювання.	Практичне заняття (самостійна, групова робота) (4 год)	1. Які норми називаються соціальними? 2. Які види соціальних норм Ви знаєте? 3. Які норми права називаються корпоративними? 4. У чому особливість релігійних норм? 5. У чому полягає регулюючий вплив права на суспільні відносини? Які типи правового регулювання Ви знаєте?
3 тиждень	ТЕМА 4. Правові норми: специфіка та види.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 6 додаткова 3, 4
5 тиждень	Поняття та ознаки норми права. Структура норми права. Класифікація норм права. Норма права та стаття закону.	Практичне заняття (4 год) F2F	1. У чому відмінність між правом і мораллю? 2. Які види гіпотез, диспозицій і санкцій Ви знаєте? 3. Які існують способи викладення правових норм? Які Ви знаєте види норм права?
4 тиждень	ТЕМА 5. Правові відносини	Лекція (2 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5 додаткова 2, 4,
6 тиждень	Поняття та ознаки правовідносин. Види правовідносин. Суб'єкти правовідносин. Правосуб'єктність. Об'єкти правовідносин. Зміст правовідносин. Поняття та види юридичних фактів.	Практичне заняття (презентації, дискусія) (2 год) F2F	1. Які ознаки характеризують правовідносини? 2. Яке право називають суб'єктивним? 3. Хто виступає суб'єктом правовідносин? 4. Чим відрізняється правоздатність від дієздатності? Хто виступає суб'єктом правовідносин?
5 тиждень	ТЕМА 6. Правосвідомість та правова культура.	Аудиторна лекція (2 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 6 додаткова 4, 5
7 тиждень	Поняття, структура та види правосвідомості. Поняття та види правової культури. Правова соціалізація та правове виховання. Правовий нігілізм та засоби його подолання.	Практичне заняття (презентації, самостійна, дискусія) (2 год)	1. Як правосвідомість взаємодіє з мораллю, релігією? 2. Які Ви знаєте елементи правосвідомості? 3. Які функції виконує суспільна правосвідомість? 4. За якими показниками визначається рівень правової культури? У яких формах здійснюється правова робота з населенням?

		F2F	
6 тиждень	ТЕМА 7. Джерела права. Поняття та види джерел права.	Лекція (2 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5 додаткова 2, 3
8 тиждень	Нормативно-правовий акт. Правовий прецедент як джерело права. Поняття та види юридичного прецеденту. Нормативний договір.	Практичне заняття (презентації, самостійна, дискусія) (2 год) F2F	Ким створюється юридичний прецедент? Які види нормативно-правових актів Ви знаєте? Які ознаки характеризують закон? Яку структуру має закон? У чому відмінність між законом і підзаконним актом? 5. У яких виданнях офіційно оприлюднюються нормативно-правових актів в Україні?
7 тиждень	ТЕМА 8. Правотворчість (нормотворчість). Соціальний процес формування права та правотворчість. Принципи та види правотворчості. Стадії правотворчого процесу. Законодавчий процес у парламенті України.	Лекція (2 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 2, 3, 6 додаткова 2, 3, 5
8 тиждень	Законодавча техніка.	Практичне заняття (презентації, дискусія, групова робота) (4 год) F2F	1. Як Ви розумієте поняття «правотворчість»? 2. Які фактори впливають на правотворчість? 3. На яких принципах здійснюється правотворчість? 4. Які стадії проходить правотворчий процес? 5. Які види правотворчості Ви знаєте? 6. Хто виступає законодавцем на Україні? 7. Скільки читань проходить проект закону у Верховній Раді України? Коли, за загальним правилом, закон набуває чинності?
8 тиждень	ТЕМА 9. Система права. Поняття та структура системи права.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5 додаткова 2,3, 4,
9 тиждень	Галузі права: поняття та види. Основні галузі права України. Інститути права. Приватне та публічне право. Матеріальне та процесуальне право.	Практичне заняття (дискусія, групова робота) 2 год) F2F	1. Поняття та ознаки галузі права. 2. Види галузей права. 3. Предмет та метод правового регулювання. 4. Основні галузі права України. 5. Інститути права та їх види. 6. Приватне та публічне право. 7. Матеріальне та процесуальне право
9 тиждень	ТЕМА 10. Систематизація законодавства. Поняття системи законодавства та її структура.	Лекція, (1 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 6 додаткова 2, 5,
10 тиждень	Систематизація законодавства. Кодифікація. Інкорпорація. Консолідація.	Практичне заняття, (2 год), F2F	1. Які риси характеризують систему права? 2. Які види галузей права Ви знаєте? 3. Як взаємопов'язана система права із системою законодавства? 4. Які існують основні форми систематизації нормативних актів? 5. Що таке кодифікація? Які існують види інкорпорації?
10 тиждень	ТЕМА 11. Реалізація права. Поняття реалізації права.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 2,3, 5 додаткова 2,3,
11 тиждень	Форми реалізації права. Застосування права як засіб забезпечення реалізації права.	Практичне заняття (дискусія, групова робота) (2 год) F2F	1. Як Ви розумієте поняття «реалізація права»? 2. Які риси характеризують застосування права? 3. Які стадії проходить процес застосування права? 4. Які види правозастосовних актів Ви знаєте? 5. Чому виникають прогалини у праві? У чому відмінність між аналогією закону та аналогією права?
11 тиждень	ТЕМА 12. Застосування права. Поняття та основні вимоги застосування права.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 6 додаткова 2,3
12 тиждень	Процес застосування права. Акти застосування права. Прогалини в праві.	Практичне заняття (самостійна,	1. Процес застосування права. 2. Встановлення фактичної основи справи. 3. Встановлення юридичної основи справи.

		групова робота) 2 год)	4. Вирішення справи. 5. Поняття та види актів застосування права. 6. Відмінність акта застосування права від нормативно-правового акту. 7. Прогалини в праві та засоби їх подолання. 8. Аналогія закону та аналогія права
12 тиждень	ТЕМА 13. Тлумачення права. Поняття та ознаки тлумачення.	Лекція, (2 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5 додаткова 2, 3
13 тиждень	Прийоми тлумачення. Тлумачення за суб'єктами. Тлумачення за обсягом. Інтерпретаційні акти.	Практичне заняття, (2 год), F2F	1. З яких елементів складається процес тлумачення? 2. У чому відмінність між офіційним і неофіційним тлумаченням? 3. Які існують основні способи тлумачення? 4. Які види тлумачення за обсягом Ви знаєте? Які акти називають інтерпретаційними?

2 СЕМЕСТР

Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті, презентація, відеокурси)
1 тиждень	ТЕМА 14. Правова поведінка. Поняття та види правової поведінки.	Лекція, (2 год), F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5, 6 додаткова 1, 2, 5
2 тиждень	Правомірна поведінка та її види. Поняття та ознаки правопорушення. Юридичний склад правопорушення. Види правопорушень.	Практичне заняття, (4 год), F2F	1. Які ознаки характеризують правову поведінку? 2. Яку поведінку вважають соціально шкідливою? 3. Які діяння вважають правопорушеннями? 4. Які Ви знаєте елементи складу правопорушення? 5. Яку фізичну особу вважають осудною? 6. Які види злочинів виділяє Кримінальний кодекс України? 7. У чому відмінність злочинів від проступків?
1 тиждень	ТЕМА 15. Поняття та види юридичної відповідальності.	Лекція (2 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 3, 5, додаткова 1, 2, 3.
3 тиждень	Поняття та ознаки юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Обставини, які виключають юридичну відповідальність	Практичне заняття (дискусія, групова робота) (4 год) F2F	1. Яку відповідальність називають ретроспективною? 2. Які види юридичної відповідальності Ви знаєте? 3. Які функції виконує юридична відповідальність? 4. Як Ви розумієте принцип презумпції невинуватості? 5. Що передбачає особистий характер юридичної відповідальності? 6. Яку мету ставить перед собою юридична відповідальність? 7. На яких принципах базується юридична відповідальність?
2 тиждень	ТЕМА 16. Права людини та правовий статус особистості. Поняття, ознаки та види прав людини.	Лекція (2 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5 додаткова 1, 2, 3
4 тиждень	Основні права та свободи людини та громадянина. Юридичні обов'язки людини та громадянина. Правовий статус особистості.	Практичне заняття (самостійна, групова робота) (4 год)	1. Який зміст вкладається в поняття «права людини»? 2. Які розрізняють права людини за часом їх виникнення? 3. Що таке обов'язки людини та який їх зв'язок із правами і свободами? 4. У чому суть та призначення громадянських прав? 5. Що таке правовий статус особистості?
3 тиждень	ТЕМА 17. Законність та правопорядок. Поняття та принципи законності. Гарантії законності.	Лекція (2 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 6 додаткова 1, 2, 4
5 тиждень	Поняття та ознаки правопорядку. Суспільний порядок та правопорядок.	Практичне заняття (2 год) F2F	Які вимоги законності Ви знаєте? 2. На яких принципах базується законність? 3. Як взаємодіє законність із культурою? 4. Які види юридичних гарантій Ви знаєте? 5. Які гарантії законності називають організаційними?

4 тиждень	ТЕМА 18. Правова система. Поняття, структура та класифікація правових систем.	Лекція (2 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 5 додаткова 2, 4, 5
6 тиждень	Романо-германська правова система. Англо-американська правова система. Релігійна правова система. Традиційна правова система.	Практичне заняття (презентації, дискусія) (4 год) F2F	1. Яке поняття ширше – «правова система» чи «система права»? 2. Які основні види правових систем Ви знаєте? 3. Яка із сучасних правових систем базується на основі римського права? 4. У яких державах функціонує соціалістична правова сім'я? 5. Яка відмінність між Кораном та Сунною? 6. Які Ви знаєте джерела англосаксонської правової сім'ї?
5 тиждень	ТЕМА 19. Атрибути та ознаки держави. Виникнення держави.	Аудиторна лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 4, 6 додаткова 2, 4,
7 тиждень	Поняття і ознаки держави. Суверенітет держави. Типологія держав.	Практичне заняття (презентації, самостійна, дискусія) (4 год) F2F	1. Як Ви розумієте поняття «держава»? 2. Які теорії походження держави Ви знаєте? 3. Які ознаки характеризують державу? 4. Які типи держав Ви знаєте? 5. Які ознаки характеризують державу феодального типу? 6. Що входить у поняття «територія держави»?
6 тиждень	ТЕМА 21. Форма держави. Поняття та структура форми держави.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 3, 4, 5 додаткова 2, 3, 5
8 тиждень	Форма правління. Форма державного устрою. Державний режим.	Практичне заняття (презентації, самостійна, дискусія) (4 год) F2F	Які структурні елементи утворюють форму держави? 2. Чи існують сьогодні абсолютні монархії? 3. Чи може монарх бути виборним? 4. Які види республік Ви знаєте? 5. Чи існують сьогодні конфедерації? 6. Які ознаки характеризують федерацію? 7. Що таке авторитарний режим?
7 тиждень	ТЕМА 22. Механізм держави. Поняття і структура механізму держави. Державні органи та їх класифікація. Державні органи влади України.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 2, 3, 6 додаткова 2, 3, 5,
8 тиждень		Практичне заняття (презентації, дискусія, групова робота) (2 год) F2F	Які риси характеризують механізм держави? 2. Як співвідносяться механізм держави та апарат держави? 3. Які завдання виконує апарат держави? 4. Кого відносять до розробників теорії розподілу влад? 5. Які види органів держави Ви знаєте? 6. Яка структура апарату держави існує в Україні?
7 тиждень	ТЕМА 23. Політична і державна влада. Поняття та ознаки державної влади.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 2, 3, 5 додаткова 2, 4, 5,
	Політична влада та її характеристика. Співвідношення державної влади та політичної влади	Практичне заняття (презентації, дискусія, групова робота) (2 год) F2F	1. Що є влада? 2. Які ознаки державної влади Ви знаєте? 3. Перерахуйте ознаки політичної влади. 4. Із яких структурних елементів складається влада? 5. Чому державна влада є різновидом політичної влади?
8 тиждень 10 тиждень	ТЕМА 24. Функції держави. Поняття функцій держави. Класифікація функцій держави.	Лекція (1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 6 додаткова 2, 3, 4,

9 тиждень	Форми та методи здійснення функцій держави. Функції держави та державна політика.	Лекція (1 год) F2F Практичне заняття (дискусія, групова робота) (2 год) F2F	Форми та методи здійснення функцій держави. Функції держави та державна політика: податкова політика, аграрна політика, інноваційна політика
10 тиждень		Лекція 1 год) F2F	Опрацювання літератури: основна 1, 3, 5 додаткова 2,3, 4.
9 тиждень	ТЕМА 25. Правова і соціальна держава. Поняття та ознаки правової держави. Принципи правової держави. Поняття соціальної держави та її риси. Правова держава та соціальна держава.	Практичне заняття (дискусія, групова робота) (4 год) F2F	Яку державу можна вважати правовою? 2. Які риси характеризують правову державу? 3. В яких умовах проходить процес становлення соціальної держави в Україні? 4. Чи можна сучасну Українську державу вважати правовою? 5. Яку структуру має громадянське суспільство? 6. Що є передумовою побудови соціальної правової держави в Україні?

Вивчення дисципліни передбачає виконання двох поза аудиторних контрольних (модульних) робіт.
Перша контрольна модульна робота виконується за темами 1-13, друга – за темами 14-24 у письмовій формі.

Вивчення дисципліни передбачає виконання індивідуальних завдань. Кожен студент індивідуально виконує наступні завдання:

1. Витоки і розвиток концепції правової держави.
2. Вплив філософії, політології та загальної історії на розвиток науки теорії держави і права.
3. Демократія та інформаційне суспільство (юридичний аспект).
4. Державний політичний режим: поняття та різновиди.
5. Державотворення в Україні: історичні паралелі.
6. Деформації правосвідомості і правової культури.
7. Джерела континентального права.
8. Джерела мусульманського права.
9. Дія закону у часі та за колом осіб.
10. Ефективність актів застосування норм права.
11. Перспективи формування громадянського суспільства в Україні.
12. Позитивна відповідальність.
13. Поняття законності.
14. Поняття механізму правового регулювання.
15. Поняття правової форми діяльності.

Замість науково-дослідницької роботи студенти можуть отримати 10 балів за вивчення онлайн курсів на платформі COURSERA (<https://www.coursera.org/>), посилання на курс: <https://www.coursera.org/learn/teoriya-smi#syllabus>

Детальний план проведення практичних занять, завдання для практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи містяться в системі MOODLE у:

1. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з курсу «Теорія держави і права»;
2. Методичні рекомендації для виконання індивідуальної роботи з курсу «Теорія держави і права».

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
2. Теорія держави і права : навч. посіб. / [С. К. Бостан, С. Д. Гусарев, Н. М. Пархоменко та ін.]. К. : Академія, 2013. 348 с.
3. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. / [О. В. Зайчук, А. П. Заєць, В. С. Журавський та ін.]; за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. 2-е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підруч. Вид. 4-те, допов. і перероб. К. : Правова єдність : Алерта, 2014. 524 с.
5. Теорія держави та права : навч. посіб. / [С. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
6. Теорія ТЗЗ держави і права : підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Тихомиров О. О. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері : навч. посіб. К. : Нац. акад. СБУ, 2015. 172 с.
2. Тихомиров Ю. А. Государство : монография. М. : Норма ; Инфра-М, 2013. 320 с.
3. Тімуш І. С. Інтегральний погляд на право : монографія. К. : Атіка, 2009. 284 с.
4. Тюріна О. В. Сучасні національні правові системи : навч. посіб. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 200 с.
5. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посіб. / за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова, В. В. Голубь, В. М. Козакова. К. : НАДУ, 2010. 299 с.

G. THE MOST IMPORTANT PUBLICATIONS OF THE AUTHOR(S) CONCERNING PROPOSED CLASSES / ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ТЕМАТИКОЮ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАНЯТЬ

1. Mima Iryna. Galyna Nikolaychenko
Methodological framework for budgeting research as a financial process in legal sphere
Scientific Journal of Polonia University
2018-04-06 | journal-article
DOI: [10.23856/2703](https://doi.org/10.23856/2703)
2. Mima Iryna.
The cognition of the Christian normative traditions as a source of understanding law
Visegrad journal on human rights –
2016-10 | journal-article
ISSN: [1339-7915](https://issn.org/issn/1339-7915)
3. Mima Iryna.
Place of Christian-legal traditions in the transformation processes of law
State and law
2016 | journal-article
ISSN: [1563-3349](https://issn.org/issn/1563-3349)
4. Mima Iryna.
Interrelation of the Christian legal traditions and legal policy
Legea si Viata
2015-01-29 | journal-article
ISSN: [1810-309X](https://issn.org/issn/1810-309X)
5. Mima Iryna.
Розгляд сутності праворозуміння з позиції релігійно-правового традиціоналізму
Молодий вчений
2015 | journal-article
ISSN: [2304-5809](https://issn.org/issn/2304-5809)
6. Mima Iryna.
Вплив глобалізаційних процесів на трансформацію релігійно-правових традицій у правовій системі
Право і суспільство
2015 | journal-article
ISSN: [2834-6785](https://issn.org/issn/2834-6785)

H. SIGNS OF REQUIRED PREREQUISITES / ПЕРЕЛІК ПОТРІБНИХ ПЕРЕДУМОВ

Дисципліни, які є необхідними передумовами для вивчення зазначеного курсу: -

I. SCOPE AND TYPE / КІЛЬКІСТЬ ВІДВЕДЕНИХ ГОДИН ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

1 семестр

	Денна	Заочна
Лекції	18	10
Практичні (лабораторні)	32	6
Самостійна робота студента (СРС)	80	115
Індивідуально-консультативна робота (ІКР)	16	14
Курсова робота		
2 семестр		
	Денна	Заочна
Лекції	16	6
Практичні (лабораторні)	36	6
Самостійна робота студента (СРС)	61	100
Індивідуально-консультативна робота (ІКР)	11	13
Курсова робота	21	1,5

J. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

	Денна	Заочна
1 Семестр		

Поточний контроль, в т.ч.:	50	50
оцінювання під час аудиторних занять	10	5
виконання контрольних (модульних) робіт	10	10
виконання і захист завдань самостійної роботи	25	25
науково-дослідницька робота	5	5
Підсумковий контроль (екзамен)	50	50
Разом	100	100
2 Семестр		
Поточний контроль, в т.ч.:	50	50
оцінювання під час аудиторних занять	10	5
виконання контрольних (модульних) робіт	10	10
виконання і захист завдань самостійної роботи	25	25
науково-дослідницька робота	5	10
Підсумковий контроль (екзамен)	50	50
Разом	100	100

Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69	Задовільно	D
60 – 65		E
21 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (заліку)	FX
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультаційної роботи	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і практичні), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацьовувати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу (особливо під час виконання індивідуальних проектів/курсowego проекту);
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою лабораторні та практичні завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;
- ❖ будь-яке відтворення результатів чужої праці (виключаючи практичну роботу над командним проектом), в тому числі використання завантажених з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань компетентностей застосовуються такі методи навчання:

- вербальні/словесні* (лекція, пояснення, розповідь, бесіда);
- наочні* (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні* (різні види практичних завдань, вирішення кейсів);

пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
метод проблемного викладу;
дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проектор

Zoom – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів

ZELIS - система призначена для тестування знань студентів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Студентам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:

Coursera – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

EdX – онлайн-курси від закладів вищої освіти.

Prometheus – український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти. Якщо ви не отримаєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Державний університет економіки і технологій очікує від студентів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної не доброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою студента. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, студенти повинні відрізнити власні ідеї від інформації, отриманої з інших джерел.

(Положення про академічну доброчесність

URL: https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/243/pol_AD.pdf

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри права і публічного управління та адміністрування Державного університету економіки і технологій - протокол № 12. від 28.06.2022 року

Укладач

I.V. Mima

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою права і публічного управління та адміністрування

Протокол № 12 від 28.06.2022 року

В.о. завідувача кафедри

I.V. Mima

Науково-методичною радою Державного університету економіки і технологій

Протокол № 1 від 20.09. 2022 року

Голова науково-методичної ради

V.V. Orlov